

20 prosent etter gymtimene tidlig på dagen. Har de gym i siste time, dusjer nesten ingen.

I Stemmemyren idrettshall er amerikansk rap og harde teknorytmer skrudd av. Første gruppe har begynt å løpe, frem og tilbake. Alle må være over en bestemt linje når det høres et pip over høyttalerne. Hvis ikke er de ute. Farten skrus opp ettersom pipet kommer oftere. Gymlærer Leirhol følger med. Minuttene går. Én etter én gir seg. Noen ser ikke spesielt slitne ut, mens de seigeste løper til de ikke klarer mer. De legger seg rett ned på gulvet med tung, rask pust.

– Å tvinge noen til å være naken foran andre er et overgrep. Det er veldig spesielt at noen skal bestemme hvordan andre skal forholde seg til sin egen kropp. Fellesdusjer var vanlige før, men det var det mye annet som også var. Jeg vet at mange led i stillhet, sier Kari Jaquesson.

Treningsinstruktøren mener bestemt at det ikke er nødvendig å dusje etter gymtimen. Hun sier at det holder lenge med en vaskeklut, litt talkum og rene klær. Jaquesson mener vi bør akseptere at fellesdusj ikke passer for alle.

Hun kaller frykt for fellesdusjen både et folkehelseproblem og et utdanningsproblem. Enten elever skulker gymmen for å slippe å dusje, eller lar være å gi alt. Dårlig gymkarakter trekker ned snittet, så de kanskje ikke kommer inn på drømmeskolen.

– Det burde være en selvfølge at de som ønsker det kan få dusje i et eget avlukke. I puberteten utvikler man en individuell bluferdighet. Da er man ekstra sårbar for glaning, og i dag er det en reell fare for å bli fotografert, sier treningsinstruktøren.

Det er ikke vanlig å samle inn mobilene i garderoben ved byens ungdomsskoler. Men det er strengt forbudt å ta bilder og filme der. Brudd på regelen forekommer sjelden. Likevel er mange redde for å bli nakenfotografert.

– **Et krav fra skolen** om at elever skal være nødt til å vise seg nakne for hverandre, kan være tvilsomt med tanke på flere bestemmelser i Den europeiske menneskerettighetskonvensjonen.

Det sier advokat Njål Høstmælingen, som har skrevet flere bøker om internasjonale menneskerettigheter.

– Menneskerettighetene sier at du har rett til å beskytte ditt privatliv. Å være naken må sies å ligge i kjernen av privatlivet.

Selv om skolene ikke har lov til å pålegge elever å dusje etter gymmen, tror Høstmælingen mange gjør det likevel. Dessuten kan

en tydelig oppfordring oppleves som et sterkt press.

Høstmælingen synes vi legger opp til et regime der den personlige hygienen går ad undas. Er du svett når du setter deg i et kjølig klasserom, risikerer du å bli forkjølet – i tillegg til kanskje å lukte vondt. Han mener dette bryter med retten til å ha en høyest oppnåelig fysisk og psykisk helse. Også barnekonvensjonen sier noe om å sikre at barn støttes i bruk av grunnleggende kunnskap om hygiene.

– Den gamle kulturen for fellesdusjer kan stå for fall. Det bør være mulig å få satt opp noen skillevegger, sier menneskerettighetsadvokaten.

De fleste gymlærere er menn, og vet ikke nøyaktig hva som foregår i jentegarderoben.

– Det er absurd hvis voksne vil tvinge oss til å dusje her, sier Kristine Birkeland.

15-åringene er enige om at hvis det hadde vært tilfellet, hadde de nektet. Skulket.

– Det er ikke det at vi absolutt ikke vil dusje. Det er mest en vanesak, at vi ikke gidder. Vi dusjet i åttende, og da kom vi alltid for sent til timen etter. Det tar lang tid å dusje, vaske håret, tørke det og gjøre seg klar. Dessuten er det stress å ha med seg sjampo, balsam og håndkle i en pose, forteller jentene.

– Vi har ikke vokst opp med at det er normalt at alle er nakne sammen, sier Tine Salsnes Nagelsett.

De andre er enige.

– Det føles ikke naturlig.

– Men i sjette klasse ble vi tvunget til å dusje. Klasserommet stinket etter gymmen. Jeg likte ikke å dusje sammen med andre. Syntes det var ekkelt, sier Ronja Lebbar.

Hun legger til at mye ble vanskeligere da de kom i puberteten.

Alle sier at de hadde begynt å dusje igjen, hvis alle andre gjorde det.

– Det blir rart å være den eneste.

For disse jentene er det ikke noe problem å droppe dusjen. De har gym i siste time. Men de sier at det er dumt for dem som lukter på skolen. At det er vanskelig å si ifra om andres svettelukt.

Ungdommens bystyre har engasjert seg i kampen for adskilte dusjer. I 2012 vedtok bystyret i Bergen at alle nye skoler som bygges, og de som pusses opp, skal få adskilte dusjer. Ungdommens bystyre vil ha dette ved alle kommunale skoler, idrettsanlegg og svømmehaller nå, men bystyret har sagt nei.

Både Helene Therese Mauritzen (17) og

↑ **Finpuss:** Viktoria Faugstad Nypan er snart klar.

↗ **Fort gjort:** Tine Salsnes Nagelsett er ferdig i en fei.

→ **Vanesak:** Marthe Wedøe (fv.), Ronja Lebbar, Margrethe Kolberg og Emma Morrison gidder ikke å dusje etter siste time.

⇒ **Aktivitet:** Nora Presttun Hindenes (fv.), Tine Salsnes Nagelsett, Synne Furnes Bjerkestrand og Marthe Skogland Wedøe.

